ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420410311

AA43-0896-13/15

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā **2013.gada 30.septembrī**

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnesis referents M.Birzgalis,

tiesneši K.Berķis un A.Šteinberga

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par Brasas cietuma faktisko rīcību, liedzot pieteicējam doties pastaigā un neizsniedzot tualetes papīru, un morālā kaitējuma atlīdzinājumu 200 latu apmērā par katru soda izolatorā pavadīto dienu sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 24.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Brasas cietuma priekšnieka 2010.gada 9.jūnija lēmumu /pers. B/ (turpmāk – pieteicējs) piemērots sods – ievietošana soda izolatorā uz 15 diennaktīm. Soda izolatorā pieteicējs atradies no 2010.gada 9.jūnija līdz 2010.gada 24.jūnijam, no tām Brasas cietumā 11 diennaktis – no 2010.gada 9.jūnija līdz 19.jūnijam.

2010.gada 18.jūnijā Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – Pārvalde) saņemta pieteicēja sūdzība, kurā lūgts atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu Ls 200 apmērā par katru soda izolatorā pavadīto dienu. Sūdzībā pieteicējs norāda, ka laikā, kad pieteicējs atradies soda izolatorā, viņš nav vests uz pastaigām un viņam nav izsniegts tualetes papīrs.

Ar Pārvaldes 2010.gada 20.jūlija lēmumu Nr.1/12-I/2665 (turpmāk – Lēmums) pieteicējam atteikts atlīdzināt morālo kaitējumu. Lēmumā Pārvalde secinājusi, ka Brasas cietuma administrācija ir ievērojusi normatīvo aktu prasības un prettiesiskas darbības pret pieteicēju nav veikusi.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā par Brasas cietuma faktisko rīcību un morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 200 apmērā par katru soda izolatorā pavadīto dienu

Pieteicējs norāda, ka, atrodoties Brasas cietuma soda izolatorā, nav vests uz pastaigām un viņam nav izsniegts tualetes papīrs. Pieteicējs uzskata, ka šādi turēšanas apstākļi soda izolatorā aizskar pieteicēja Latvijas Republikas Satversmes 95. un 111.pantā noteiktās tiesības.

Pieteikuma papildinājumos pieteicējs norāda, ka soda izolatorā, kurā tika turēts, vienīgais gaisa piekļūšanas avots bija sienā izcirsts

caurums 50x50 cm, kurš kalpoja kā logs. Šis logs savienojās nevis ar āru, bet ar Brasas cietuma dežūrdaļas gaiteni. Kamerā bija vājš mākslīgais apgaismojums, dabiskā apgaismojuma nebija vispār. Pēc atbrīvošanas no izolatora pieteicējs jutis nespēku un sāpes acīs. Līdz ar to, neizvedot viņu uz ikdienas pastaigu, tika pārkāptas pieteicēja cilvēktiesības, nodarīts morālais un personiskais kaitējums.

[3] 2011.gada 18.februārī Administratīvajā rajona tiesā saņemts Ieslodzījuma vietu pārvaldes paskaidrojums, kurā norādīts, ka pieteikums nav pamatots šādu iemeslu dēļ.

[3.1] Brasas cietuma sniegtā informācija liecina, ka Brasas cietumā notiesātajiem, kas ievietoti soda izolatorā, no 2010.gada 1.maija katru dienu tiek nodrošināta vienu stundu ilga pastaiga svaigā gaisā. Notiesāto izvešana uz pastaigām notiek dažādās diennakts gaišā perioda stundās, izvērtējot Brasas cietuma personāla noslogojumu attiecīgā dienā.

[3.2] Brasas cietumā notiesātajiem higiēnas līdzekļi tiek izsniegti vienu reizi mēnesī no 1. līdz 7.datumam. Pieteicējs no Rīgas Centrālcietuma uz Brasas cietumu tika konvojēts 2010.gada 8.jūnijā. Disciplināri sodīts pieteicējs tika 2010.gada 9.jūnijā. Soda izolatorā atļauts ņemt līdzi personīgās higiēnas līdzekļus, tai skaitā tualetes papīru. Ja Rīgas Centrālcietumā pieteicējam nebija izsniegts tualetes papīrs, pieteicējam bija jāvēršas pie Brasas cietuma administrācijas, lūdzot to izsniegt. Šāds lūgums no pieteicēja netika saņemts, līdz ar to Brasas cietuma administrācija nevarēja zināt par pieteicēja vēlmi saņemt tualetes papīru.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 24.janvāra spriedumu noraidīts /pers. B/ pieteikums par Brasas cietuma faktisko rīcību, liedzot pieteicējam doties pastaigā un neizsniedzot tualetes papīru, un morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 200 apmērā par katru soda izolatorā pavadīto dienu.

Spriedums motivēts šādi.

[4.1] Tā kā administratīvā lieta ierosināta par Brasas cietuma faktisko rīcību, liedzot pieteicējam doties pastaigā un neizsniedzot tualetes papīru, tiesa vispirms noskaidros, vai pieteicējam ir liegtas pastaigas un vai pieteicējam nav izsniegts tualetes papīrs.

[4.2] Līdz 2010.gada 1.maijam Latvijas Sodu izpildes kodeksa 74.panta otrā daļa noteica, ka notiesātajiem, kurus tur soda izolatoros, aizliedz pastaigas. Ar 2009.gada 29.septembra Satversmes tiesas spriedumu lietā Nr.2008-48-01 minētā norma atzīta par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 111.pantam, un tā atzīta par zaudējušu spēku no 2010.gada 1.maija.

Pieteicējs soda izolatorā atradies laika posmā no 2010.gada 9.jūnija līdz 24.jūnijam. Tātad konkrētajā laika posmā norma par pastaigu aizliegumu bija zaudējusi spēku un pieteicējam bija tiesības uz pastaigu.

[4.3] Brasas cietuma 2011.gada 14.februāra vēstulē Nr.2/3-547 ir skaidrots, ka notiesātajiem, kas ievietoti soda izolatorā, no 2010.gada 1.maija katru dienu tiek nodrošināta vienu stundu ilga pastaiga svaigā gaisā. Notiesāto izvešana pastaigās notiek dažādās diennakts gaišā perioda stundās, izvērtējot Brasas cietuma personāla noslogojumu attiecīgajā dienā. Vēstulē norādīts, ka Brasas cietums nevar iesniegt dokumentus, kas apliecinātu iepriekš minēto, jo notiesāto izvešana uz pastaigām netiek dokumentāli fiksēta. Papildus norādīts, ka laika periodā no 2010.gada 1.maija Brasas cietuma administrācija nav saņēmusi nevienu citu sūdzību (izņemot pieteicēja) no soda izolatorā ievietotajiem notiesātajiem par neizvešanu uz ikdienas pastaigām.

[4.4] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja lūgums tiesai noskaidrot personu loku, kuras soda izolatorā atradās no 2010.gada 9.jūnija līdz 21.jūnijam un līdz 12.jūlijam, un pieaicināt tās sniegt liecības, jo viņu sniegtās liecības pierādīs pastaigā neizvešanas faktu.

Tiesas ieskatā šāds pieteicēja lūgums nav apmierināms. Proti, konkrētās lietas ietvaros tiek skatīts jautājums par pieteicējam, nevis citām personām liegtajām pastaigām. Personas, kas atradušās citās soda izolatora kamerās, nevar apliecināt faktu, vai pieteicējs ir vai nav vests pastaigā, jo pastaigas notiek dažādos laikos. Turklāt soda izolatorā esošajām personām ir tiesības uz pastaigu. Līdz ar to, ja arī būtu kāda persona, kas nav izvesta uz pastaigu, tas nepierādītu, ka viņai šādas tiesības nav bijušas nodrošinātas. Nav izslēgts, ka pieteicējs varēja šādu tiesību neizmantot. Papildus Brasas cietuma sniegtā informācija apliecina, ka notiesātajiem, kas ievietoti soda izolatorā, no 2010.gada 1.maija katru dienu tiek nodrošināta vienu stundu ilga pastaiga svaigā gaisā, kā arī konkrētajā laika posmā Brasas cietuma administrācija nav saņēmusi nevienu citu sūdzību no soda izolatorā ievietotajiem par neizvešanu pastaigā.

Ņemot vērā minēto, tiesa priekšroku dod Brasas cietuma sniegtajām ziņām.

Turklāt tiesa ir iepazinusies ar Tiesībsarga 2010.gada ziņojumu *(apskatāms interneta vietnē http://www.tiesibsargs.lv/lat/publikacijas/gada_zinojumi/)*, kurā nav norādes, ka būtu saņemtas līdzīga rakstura sūdzības par pastaigu liegšanu soda izolatoros *(Tiesībsarga 2010.gada ziņojuma 26. – 29.lapa)*. Tiesībsargs 2010.gadā veicis vizīti arī Brasas cietumā. Šāda rakstura pārkāpumi nav norādīti.

Tā kā tiesa nekonstatē, ka Brasas cietuma sniegtā informācija nav patiesa, tiesa Brasas cietuma sniegto informāciju uzskata par ticamu un secina, ka Brasas cietuma administrācija nav liegusi pieteicējam pastaigas, viņam atrodoties soda izolatorā.

[4.5] Pieteicējs norāda, ka viņam, ievietojot soda izolatorā, nav izsniegts tualetes papīrs. 2011.gada 28.marta iesniegumā pieteicējs norādījis, ka likumā noteikto tiesību realizācijas nodrošināšana ir bezierunas cietuma pienākums. Pieteicējam nav jālūdzas izpildīt viņa tiesības. Pieteicējs uzskata, ka šaubu gadījumā Brasas cietuma administrācijai bija jāizsniedz pieteicējam tualetes papīrs.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1022 „Noteikumi par ieslodzīto personu uztura un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām" 6.punktu un 3.pielikumu notiesātajiem mēnesī ir paredzēts viens tualetes papīra (30 m)

rullis. Savukārt Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" 89.punkts paredz, ka notiesātajam, kuru ievieto soda vai disciplinārajā izolatorā, atļauts ņemt līdzi personiskās higiēnas piederumus un vienu grāmatu.

No Brasas cietuma sniegtās informācijas izriet, ka higiēnas piederumi notiesātajiem tiek izsniegti vienu reizi mēnesī no 1. līdz 7.datumam. Tā kā pieteicējs no Rīgas Centrālcietuma uz Brasas cietumu tika atvests 8.jūnijā, tad paredzētie datumi higiēnas preču izsniegšanai bija pagājuši. Taču ir iespējams, ka pieteicējam higiēnas preces bija izsniegtas jau Rīgas Centrālcietumā. Tā kā pieteicējs nav lūdzis Brasas cietuma administrācijai izsniegt viņam tualetes papīru, tad Brasas cietuma administrācija nevarēja zināt, ka pieteicējam nav tualetes papīra.

Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" 89.punkts paredz notiesāto tiesības ņemt līdzi soda izolatorā personiskās higiēnas piederumus. Minētā norma neparedz, ka cietuma administrācijai būtu notiesātajiem pirms ievietošanas soda izolatorā jāizsniedz personiskās higiēnas preces vai jāpārliecinās, ka notiesātie tiesības ņemt līdzi personiskās higiēnas preces ir izmantojuši.

Tiesa uzskata, ka Brasas cietuma administrācijas rīcība konkrētajā gadījumā, nepārliecinoties, vai pieteicējam, to ievietojot soda izolatorā, ir tualetes papīrs, nav uzskatāma par prettiesisku. Pieteicējam bija tiesības gan pirms, gan pēc ievietošanas soda izolatorā vērsties pie Brasas cietuma administrācijas ar lūgumu izsniegt pieteicējam tualetes papīru. To, ka pieteicējs šādu lūgumu nav izteicis, apstiprina gan Brasas cietuma sniegtā informācija, gan paša pieteicēja paustais uzskats, ka pieteicējam nav jālūdz, lai tiktu izpildītas pieteicēja tiesības. Kā jau tiesa iepriekš norādīja, konkrētajā gadījumā pieteicēja tiesības bija ņemt līdzi soda izolatorā personiskās higiēnas preces, šīs tiesības pieteicējam netika liegtas. Brasas cietuma administrācijas rīcība varētu tikt atzīta par prettiesisku situācijā, ja pieteicējs pēc atvešanas uz Brasas cietumu būtu norādījis, ka viņam nav tualetes papīra, un lūdzis to izsniegt, bet Brasas cietuma administrācija būtu atteikusi.

[4.6] Pieteicējs lūdz atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 200 apmērā par katru soda izolatorā pavadīto dienu. Morālā kaitējuma atlīdzināšanas pamatā ir pieteicēja norādītā Brasas cietuma faktiskā rīcība.

Tā kā tiesa Brasas cietuma faktisko rīcību nav atzinusi par prettiesisku, noraidāms ir arī pieteikums daļā par morālā kaitējuma, kas nodarīts ar minēto faktisko rīcību, atlīdzinājumu.

[4.7] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 17.janvāra lēmumu pieteicējs pilnīgi atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu tiesā. Līdz ar to tiesai ir jāuzliek par pienākumu pieteicējam atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 24.janvāra spriedumu /pers. B/ iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[5.1] Tiesa, vērtējot Brasas cietuma ziņu par neizvešanu pastaigā, nav ņēmusi vērā, ka Brasas cietums nav iesniedzis nevienu pierādījumu šādam apgalvojumam.

Tiesa nav ņēmusi vērā, ka Tiesībsarga 2010.gada ziņojums ir par laiku pirms pieteicēja ievietošanas soda izolatorā. Tiesībsargs pārbaudes laikā nav veicis aptauju par personu izvešanu uz pastaigu laikā no 2010.gada 9.jūnija līdz 2010.gada 12.jūlijam.

[5.2] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka pieteicējam nebija zināma un nebija izskaidrota tualetes papīra saņemšanas kārtība un tā izsniegšanas termiņi Brasas cietumā.

[5.3] Tiesa atteicās nopratināt lieciniekus, bet nav ņēmusi vērā, ka arī viņi varēja nebūt izvesti pastaigā.

[6] Pārvalde iesniedza rakstveida paskaidrojumus, kuros norādīts, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pirmās instances tiesas spriedums ir likumīgs.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu lieta apelācijas instances tiesā tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Administratīvā apgabaltiesa, izvērtējot Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 24.janvāra sprieduma motivāciju (skat. šā sprieduma [4.1] – [4.7] punktu), atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi izvērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pareizi secinājusi, ka konkrētajā gadījumā nav konstatējama iestādes prettiesiska faktiskā rīcība. Līdz ar to apgabaltiesa pievienojas pirmās instances

tiesas sprieduma argumentācijai un to neatkārto.

[10] Izvērtējot apelācijas sūdzības argumentus, apgabaltiesa atzīst, ka tie nav pamatoti turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Pieteicējs norāda, ka viņam nebija zināma tualetes papīra izsniegšanas kārtība un termiņi Brasas cietumā.

Apgabaltiesas ieskatā, neatkarīgi no tā, kādi ir tualetes izsniegšanas termiņi un kārtība attiecīgajā ieslodzījuma vietā, būtu tikai loģiski sagaidīt, ka ieslodzītais, kas ir iestādei īpaši pakļauta persona, tualetes papīra trūkuma gadījumā ziņotu par minēto apstākli cietuma administrācijai, kas konkrētajā gadījumā nav noticis. Ievērojot to, ka pieteicējs uz Brasas cietumu tika konvojēts no Centrālcietuma, apgabaltiesa atzīst par ticamu iestādes argumentu, ka tā varēja nezināt, ka pieteicējam ir nepieciešams tualetes papīrs. Apgabaltiesa nekonstatē, ka iestāde konkrētajā gadījumā ir atteikusies risināt šo problēmu.

Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicēja argumentam, ka konkrētajā gadījumā pirmās instances tiesai bija pienākums nopratināt lieciniekus, kas varētu liecināt par pastaigu nenodrošināšanu Brasas cietumā laikā, kad pieteicējs ir atradies soda izolatorā.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs nav norādījis, ka konkrētajā laikā periodā viņš būtu atradies soda izolatorā kopā ar vēl kādu ieslodzīto, kurš varētu liecināt par viņam zināmiem apstākļiem. Tas apstāklis, ka kāds no lieciniekiem, iespējams, liecinātu, ka nav ticis vests pastaigā, apgabaltiesas ieskatā, tomēr nepierādītu faktu, ka pastaigās nav ticis vests tieši pieteicējs.

Iepazīstoties ar pieteicēja tiesai iesniegto Tiesībsarga 2012.gada 28.februāra vēstuli Nr.6-1/192, apgabaltiesa konstatē, ka Tiesībsarga biroja darbinieki ir bijuši vizītē Brasas cietumā 2010.gada 7.maijā, līdz ar to apgabaltiesa piekrīt pieteicējam, ka Tiesībsarga 2010.gada ziņojums ir par periodu, pirms pieteicēja ievietošanas Brasas cietuma soda izolatorā. Vienlaikus apgabaltiesa konstatē, ka Tiesībsarga ziņojums, kas aptver stāvokli daudzās Latvijas ieslodzījuma vietās, pēc 2010.gada 1.maija vairs neuzrāda, ka tā būtu problēma, ka soda izolatorā ievietotās personas netiek izvestas pastaigā.

Ievērojot iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst par pamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka Brasas cietuma sniegtā informācija par to, ka Brasas cietuma administrācija nav liegusi pieteicējam pastaigas, atrodoties soda izolatorā, ir ticama un patiesa.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta trešo daļu, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnībā vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 17.janvāra lēmumu pieteicējs atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu tiesā. Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 13.februāra lēmumu pieteicējs atbrīvots no valsts nodevas samaksas par apelācijas sūdzības iesniegšanu tiesā.

Līdz ar to pieteicējam ir uzliekams pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu trīsdesmit latu apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturto daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt/pers. B/pieteikumu par Brasas cietuma faktisko rīcību, liedzot pieteicējam doties pastaigā un neizsniedzot tualetes papīru, un morālā kaitējuma atlīdzinājumu 200 (divsimt) latu apmērā par katru soda izolatorā pavadīto dienu.

Uzlikt par pienākumu /pers. B/ triju mēnešu laikā no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas atmaksāt valstij valsts nodevu 30 (trīsdesmit) latu apmērā un iesniegt tiesai valsts nodevas apmaksu apliecinošu dokumentu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents M.Birzgalis

Tiesneši K.Berķis

A.Šteinberga